

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Olga Tyburc - Żelazek

w sprawie **M. S.**,

oskarżonego z art. 218 § 1a k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 15 marca 2023 r.,

skarg wniesionych przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego i prokuratora

na wyrok Sądu Okręgowego w Łomży

z dnia 9 listopada 2022 r., sygn. akt II Ka 168/22,

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Grajewie

z dnia 14 marca 2022 r., sygn. akt II K 176/20,

i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Łomży do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;**
- 2. zarządza zwrot na rzecz K. L. kwoty 450 (czterystu pięćdziesięciu) złotych, wniesionej tytułem opłaty od skargi.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Grajewie wyrokiem z dnia 14 marca 2022 r., sygn. akt II K 176/20, warunkowo umorzył postępowanie wobec M. S. oskarżonego o przestępstwo określone w art. 218 § 1a k.k., polegające na złośliwym i uporczywym naruszaniu, w okresie od 7 grudnia 2015 r. do 29 lutego 2016 r. praw pracownika – K. L., zatrudnionego na stanowisku inspektora w gminie T..

Od tego wyroku apelacje wnieśli obrońca oskarżonego oraz pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego.

Obrońca oskarżonego – podnosząc zarzuty obrazy prawa materialnego (art. 218 § 1a k.k.), obrazy przepisów postępowania, mającej istotny wpływ na treść wyroku Sądu meriti (art. 7 k.p.k.; art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k.) oraz błędu w ustaleniach faktycznych, stanowiących podstawę wyroku i mającego istotny wpływ na jego treść – wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu występku.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego podniósł zarzuty obrazy przepisów postępowania (art. 7 k.p.k.) oraz błędu w ustaleniach faktycznych, co miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a ponadto zarzut rażącej niewspółmierności kary. Wniósł o zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji przez wymierzenie oskarżonemu stosownej kary oraz zasądzenie od niego na rzecz K.L. zadośćuczynienia w kwocie 10 000 zł oraz odszkodowania w wysokości 20215,11 zł.

Sąd Okręgowy w Łomży wyrokiem z dnia 9 listopada 2022 r., sygn. akt II Ka 168/22, na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., uchylił wyrok Sądu pierwszej instancji i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Grajewie.

Wyrok Sądu odwoławczego został zaskarżony skargami przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego i prokuratora.

Prokurator sformułował zarzut rażącego naruszenia przepisów postępowania karnego, tj. art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, pomimo braku przesłanek wynikających z treści art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., tj. nienależytej obsady sądu, bez sprawdzenia czy ewentualna wadliwość procesu powołana przez sąd odwoławczy prowadziła w przedmiotowej sprawie do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Łomży i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w postępowaniu odwoławczym.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego podniósł zarzut naruszenia prawa procesowego, tj. art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez błędne jego zastosowanie polegające na stwierdzeniu, że skład Sądu Rejonowego w Grajewie, który wydał zaskarżony apelacjami stron wyrok z dnia 14 marca 2022 r., w którym zasiadała jednoosobowo D.Ś-H., był nienależycie obsadzony, ponieważ sędzia D.Ś-H. została powołana na urząd sędziego na mocy postanowienia Prezydenta RP z dnia [...] 2019 r. na podstawie wniosku Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, w sytuacji, gdy Sąd Okręgowy w Łomży nie sprawdził w żaden sposób tego, czy sam tylko fakt powołania D.Ś-H. na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej po 17 stycznia 2018 r. jest wystarczający do stwierdzenia, że sędzia D.Ś-H. nie zapewniła bezstronnego i niezawisłego rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, a Sąd Okręgowy w Łomży nie wskazał na żadne uchybienia przez sędzię D.Ś-H. zasadzie bezstronności i niezawisłości sędziowskiej, ani też nie ustalił dowodów świadczących o tym, iż może być ona stronnica.

Wniósł o uchylenie wyżej wymienionego wyroku Sądu Okręgowego w Łomży w całości i przekazanie sprawy Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania, a ponadto o zasądzenie od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego kosztów zastępstwa procesowego w niniejszym postępowaniu skargowym.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Skargi zasługują na uwzględnienie, albowiem zasadnie wskazano w nich, że w sprawie nie wystąpiła okoliczność, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., albowiem wadliwość procedury powołania sędziego na mocy znowelizowanej ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa – w stanie prawnym ukształtowanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3) nie implikuje automatycznego stwierdzenia nienależytej obsady sądu. W tym kontekście trafnie w skardze prokuratora przywołano poglądy Sądu Najwyższego, zgodne zresztą ze standardami wypracowanymi w orzecznictwie TSUE i ETPC.

W uchwale połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (sygn. BSA I-4110-1/20), którą Sąd Najwyższy jest związany, stwierdzono bowiem, że „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), **jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności** (podkr. - SN) w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”.

Stanowisko to rozwinięto w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., (I KZP 2/22, OSNK 2022/6/22, LEX nr 3348360), zgodnie z którą: „brak podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.” Stwierdzono w niej ponadto, że „brak wniosku strony złożonego w oparciu o art. 41 k.p.k., nie zamyka drogi do podnoszenia i badania tej kwestii przez sąd z urzędu, w trybie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. - również po przeprowadzeniu stosownego testu. Nie sposób bowiem przyjąć, że sąd, w składzie którego zasiada sędzia, co do którego instytucjonalnej bezstronności, czy wprost niezawisłości, istnieją uzasadnione wątpliwości, jest sądem należycie obsadzonym. Wynik przeprowadzonego testu sąd odwoławczy winien przedstawić w uzasadnieniu swego orzeczenia, o ile będzie je sporządzał”.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy w Łomży stwierdził nienależytą obsadę Sądu pierwszej instancji, bazując jedynie na okoliczności, że sędzia D.Ś. – H. została powołana na urząd sędziego na mocy postanowienia Prezydenta RP z dnia [...] 2019 r., nr [...] (MP z dnia [...]) na podstawie wniosku Krajowej Rady

Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa i niektórych innych ustaw. Uwadze Sądu drugiej instancji nie umknęły powoływane uchwały Sądu Najwyższego, jednak wyraził on odmienne stanowisko uznając, że wobec wskazanej wadliwości procesu powołania sędzi, jej udział w składzie orzekającym w niniejszej sprawie nie zagwarantował oskarżonemu i pozostałym stronom postępowania wystarczającego standardu dostępu do sądu. O ile jednak Sąd Okręgowy mógł wyrazić swój pogląd zgodnie z zasadą samodzielności jurysdykcyjnej, to już Sąd Najwyższy jest związany uchwałą połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych SN z dnia 23 stycznia 2020 r. Ponadto podzielić należy pogląd wyrażony w uchwale SN z dnia 2 czerwca 2022 r. o braku automatyzmu w stwierdzaniu nienależytej obsady sądu powszechnego z uwagi na wadliwie ukształtowany skład Krajowej Rady Sądownictwa biorącej udział w procedurze nominacyjnej danego sędziego. W konsekwencji należy przyjąć, że stwierdzenie uchybienia rangi bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wymaga przeprowadzenia testu bezstronności sędziego, co też będzie mógł zrobić Sąd odwoławczy, ponownie rozpoznając sprawę.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku, na podstawie art. 539f k.p.k. w zw. z art. 527 § 4 k.p.k., zwracając oskarżycielowi posiłkowemu K. L. uiszczonej opłatę od kasacji. Zasądzenie na jego rzecz od oskarżonego kosztów zastępstwa procesowego na tym etapie postępowania nie było możliwe, albowiem może to nastąpić w orzeczeniu kończącym postępowanie, zgodnie z art. 626 § 1 k.p.k. (*zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2022 r., III KS 37/22, LEX nr 3480922*).

ał